

6. Гриньков Д. Из врат. Несмотря на отсутствие эффекта от рекапитализации банков государством, Кабмин собирается направить на эти цели еще 16 млрд грн / Дмитрий Гриньков // Бизнес. – 2010. – № 28. – С. 41–43.

УДК 351.863: 336.71

ББК 65.262.101-134

Коваленко В.В.

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ Й ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Одеський національний економічний університет,
Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту України,
кафедра банківської справи,
65026, м. Одеса, вул. Преображенська, 8,
тел.: 0958480729, 0972742580,
e-mail: kovalenko-6868@mail.ru

Анотація. Стаття спрямована на розгляд різних точок зору щодо економічної категорії “фінансова безпека банківської системи” і дається авторське визначення. Виокремлено суб’єкти й об’єкти фінансової безпеки. Проаналізовано основні загрози, що перешкоджають забезпеченню фінансової безпеки банківської діяльності. Виділено індикатори, за допомогою яких можна оцінити ефективність діючої системи фінансової безпеки банківської системи.

Ключові слова: фінансова безпека, загрози, індикатори фінансової безпеки, банківська система.

Annotation. The article is directed for consideration of different points of view in relation to an economic category “financial safety of the banking system” and authorial determination is given. It is distinguished subjects and objects of financial safety. Basic threats which hinder to providing to financial safety of bank activity are analysed. Indicators by means of which it is possible to estimate efficiency of the operating system of financial safety of the banking system are distinguished.

Key words: financial safety, threats, indicators of financial safety, banking system.

Вступ. Банківська система – це одна з важливих складових сучасної ринкової економіки. Основою її є банківські установи, які володіють певною сукупністю важелів впливу на фінансову, інвестиційну, виробничу та інші сфери економіки.

В умовах зростаючої відкритості економіки України та послідовної її інтеграції у світове господарство забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності є актуальним завданням у контексті формування нової парадигми розвитку вітчизняної банківської системи. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яке сьогодні характеризується елементами посткризового розвитку й формування нової світової фінансової архітектури, і внутрішнього середовища, зокрема, поглибленням конкуренції та консолідації банківського бізнесу, лобювання інтересів конкретних суб’єктів бізнесу. Вплив внутрішнього середовища зумовлює виникнення загроз, які перешкоджають процесу реалізації стратегічних напрямів розвитку банків з погляду прибутковості та мінімізації ризиковості. Тому проблема забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності є досить актуальною й повинна розглядатися як системоутворюючий елемент загальної стратегії розвитку банківської системи.

Відповідно до визначеної проблеми в статті, слід відзначити, що безпеці банківської діяльності присвячено багато наукових праць, де безпека банків розглядається з різних точок зору, зокрема: безпека банків, економічна безпека, фінансова безпека, безпека проведення банківських операцій тощо.

Згідно зі словником “Вікіпедія”, банківська безпека – це стан стійкої життєдіяльності, за якого забезпечуються реалізація основних інтересів, пріоритетних цілей банків, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов їх функціонування. Головним критерієм ефективності безпеки банківської діяльності є стабільність фінансового й економічного стану банку [4].

В енциклопедії банківської справи надається таке визначення безпеки банків – “система заходів, яка забезпечує захищеність інтересів власників, клієнтів, працівників і керівництва банку від зовнішніх та внутрішніх загроз...” [6, с.91].

У концепції економічної безпеки України, розробленій Інститутом економічного прогнозування при Національній академії наук України, під фінансовою безпекою розуміють захищеність фінансових інтересів суб’єктів господарювання на всіх рівнях фінансових відносин [2].

Окремі дослідники під економічною безпекою банку розуміють “здатність протистояти деструктивним змінам на фінансовому ринку й забезпечити виживання в конкурентній боротьбі банківського бізнесу” [11]. Подібної думки дотримуються й автори інших наукових праць [7; 12].

Зважаючи на те, що економічна безпека банківської системи є складовою фінансової безпеки країни, доцільно розширити зміст аналізованого поняття, розуміючи під ним такий стан, за якого банківські установи не можуть утрачати фінансову стійкість і ділову репутацію в результаті цілеспрямованих дій певної групи осіб чи організацій як усередині, так і за межами держави, а також унаслідок негативних макроекономічних і політичних чинників.

У методиці розрахунку рівня економічної безпеки України, яка затверджена наказом Міністерства економіки України від 20.03.2007 року за № 60 [10], фінансова безпека трактується як стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи й економічне зростання.

Так, М.М.Єрмошенко зазначає, що економічна безпека має безпосередньо включати як ґрунтовну складову фінансову безпеку або безпеку фінансово-кредитної сфери [5].

Достатньо великої уваги проблемі забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності приділяє О.І.Барановський. Він дає таке визначення фінансової безпеки комерційного банку – “сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційного банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкоджати досягненням банком статутних цілей; стан захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує” [1, с.13]. Із наведеного визначення видно, що автор пов’язує фінансову безпеку з фінансовою стійкістю.

На наш погляд, сьогодні недостатньо повно розкрито структурні елементи та підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки банківської системи.

Постановка завдання. Визначити структурні елементи фінансової безпеки банківської системи й оцінити її рівень на підставі формування набору індикаторів.

Результати. Забезпечення фінансової безпеки банківської системи необхідно внаслідок того, що банківська діяльність, по-перше, зачіпляє майнові інтереси необмеженого кола суб’єктів, а по-друге, у силу своєї специфіки функціонування спроможна здійснювати вплив на економічні процеси в країні в цілому. Зазначене дає підстави для встановлення до банків більш жорстких методів правового й економічного регулю-

вання з боку органів державного управління з метою забезпечення фінансової безпеки в порівнянні з іншими суб'єктами економічної діяльності.

З нашої точки зору, під фінансовою безпекою банківської системи слід вважати спроможність і готовність національної банківської системи, її інститутів та інструментів забезпечувати ефективне функціонування всіх каналів розподілу та перерозподілу грошових потоків, у тому числі при наявності внутрішніх і зовнішніх загроз, між усіма сферами економіки.

Ураховуючи те, що на фінансову стійкість банківської системи впливають зовнішні та внутрішні чинники, фінансова безпека банків повинна бути спрямована на нейтралізацію їх негативного впливу та досягнення певного ефекту від проведених заходів. Зарубіжний і вітчизняний досвід свідчить про те, що для забезпечення безпеки необхідно створити цілеспрямовану протидію всім злочинним та протиправним діям [16].

Проаналізувавши погляди науковців, на нашу думку, можна запропонувати таку систему загроз фінансовій безпеці банків, ураховуючи макро- та мікросередовище функціонування банків (табл. 1).

Таблиця 1

Загрози фінансовій безпеці банківської системи

Зовнішні загрози (макрорівень)	Внутрішні загрози (мікрорівень)
Глобальні банківські кризи. Причини виникнення: фінансова глобалізація; зменшення обсягів виробництва; погіршення платоспроможності підприємств-позичальників; надмірна кредитна експансія під час тривалого економічного підйому; вплив інфляції на банківський сектор; різке коливання товарних цін, цін на фінансові активи процентних ставок; вплив зовнішньо-економічних чинників [8, с.18–22]	Недосконалість організації системи фінансового менеджменту в банку: некваліфіковане управління; помилки в стратегічному плануванні та прогнозуванні банківської діяльності; недостовірна оцінка прибутковості від діяльності банку та капіталу банку, визначення джерел поповнення власного капіталу; виникнення конфлікту інтересів між акціонерами; значне вкладання коштів в основні засоби; необґрунтовані високі виплати дивідендів або повернення банком коштів, залучених на умовах субординованого боргу [13]
Механізм використання монетарних інструментів: рівень обов'язкового резервування, обсяги рефінансування НБУ, процентна політика, політика курсоутворення, система управління золотовалютними резервами	Недосконалість організації проведення основних банківських операцій: кредитний процес; частка прострочених відсотків і пролонгованих кредитів у кредитному портфелі; недостовірна інформація про позичальників; недосконала оцінка кредитного ризику; цінні папери; необачлива політика, пов'язана з недостатньо прорахованою підпискою на цінні папери; вкладення коштів у неефективні проекти; використання фальшивих векселів, цінних паперів і гарантійних листів
Недосконалість банківського нагляду та регулювання: наявність економічних нормативів, що регламентують банківську діяльність, їх обґрунтованість і безумовне дотримання; застосування вимог до капіталу банків; система заходів щодо попереднього реагування на проблеми банків та застосування пруденційних заходів впливу	Недотримання ліквідності банківської установи: нераціональна структура підрозділів, що проводять активні операції, неврахування у внутрішніх положеннях та процедурах при визначенні якості активів усіх особливостей, що притаманні проведенню операцій; нераціональна структура активів; дисбаланс між залученням і розміщенням коштів [15, с.45–46]

Незабезпечення фінансової стійкості банків через недовіру до банківської та грошової систем і купівельної спроможності національної валюти	Відсутність висококваліфікованого та чесного кадрового персоналу банку: розтрата коштів банківськими службовцями; незаконне привласнення доходу; маніпуляції з витратами; зловживання реальними активами банку чи клієнта; дії, що виходять за межі повноважень управлінського персоналу банку; підробка документів або внесення до них фіктивних даних, незаконні бухгалтерські записи
Конкурентне середовище в банківській системі: методи, що застосовуються в конкурентній боротьбі, проблема присутності іноземного банківського капіталу [9, с.43–53]	Слабкість маркетингової політики банку: відсутність ретельного аналізу ситуації на фінансовому ринку; невміння обирати партнерів; неефективна рекламна політика просування банківських продуктів на ринок банківських послуг
Система запобігання та протидії відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму [14]	Неефективна система фінансового моніторингу в банку: відсутність відповідального працівника, внутрішніх правил і програм проведення фінансового моніторингу, необґрунтована політика “Знай свого клієнта”
Нестійкість податкової, кредитної та страхової політики	Наявність каналів витоку інформації з банку: недостатні або невідповідні потребам банку інформаційні системи; відсутність надійної міжфіліальної інформаційної мережі
Несприятливі макроекономічні умови: загальноекономічна ситуація в країні та регіонах	Проблеми, пов’язані з ринковими ризиками: неочікувана загроза валютного, процентного та інших ризиків; неглибоке розуміння працівниками банку природи системних ризиків

Кожну з наведених загроз слід деталізувати відповідно до рівня фінансової безпеки, що досліджується.

Систему безпеки банківської діяльності можна визначити як організовану сукупність спеціальних органів, коштів, методів і заходів, що забезпечують захист діяльності від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз.

Під час організації ефективної системи фінансової безпеки необхідно дотримуватися таких принципів, як:

- *комплексність* – забезпечення безпеки персоналу, матеріальних і фінансових ресурсів від можливих загроз усіма доступними законними засобами, методами; забезпечення безпеки інформаційних ресурсів протягом усього життєвого циклу, на всіх технологічних етапах їх обробки та використання, у всіх режимах функціонування; спроможність системи до розвитку й удосконалення відповідно до змін умов функціонування суб’єкта;
- *своєчасність* – попереджувальний характер заходів щодо забезпечення безпеки. Постановка завдань, формування комплексної безпеки на попередніх стадіях розробки системи безпеки на підставі аналізу та прогнозування обставин, загроз безпеці, а також розробка ефективних заходів попередження;
- *безперервність* – використання злочинцями законних і незаконних методів з метою боротьби з методами захисту, що забезпечують безпеку діяльності;
- *активність* – захист інтересів банківських установ шляхом використання стандартних і нестандартних методів;
- *законність* – система безпеки на основі законодавчої бази, що регулює процес здійснення банківської діяльності;

- *обґрунтованість* – заходи й засоби захисту, які повинні реалізовуватися на сучасному рівні розвитку безпеки та відповідати встановленим вимогам і нормам;
- *економічна доцільність* – зіставлення можливих збитків та витрат на забезпечення безпеки (критерій ефективності – вартість);
- *спеціалізація* – залучення до розробки та впровадження заходів і засобів захисту спеціалізованих підрозділів або установ;
- *взаємодія та координація* – здійснення заходів забезпечення безпеки на базі чіткої взаємодії всіх зацікавлених підрозділів та служб, сторонніх спеціалізованих установ;
- *удосконалення* заходів і засобів захисту на основі власного досвіду, нових технічних засобів з урахуванням зміни методів і засобів розвідки, схем відмивання грошей, фінансування тероризму та фінансового шпигунства;
- *централізація управління* – самостійне функціонування системи безпеки за єдиними організаційними, функціональними та методологічними принципами із централізованим управлінням системою безпеки.

Основною метою фінансової безпеки банківської системи є попередження збитків від розголошення конфіденційної інформації; крадіжки фінансових і матеріально-технічних цінностей, порушення функціонування інформаційних систем.

Цілями системи фінансової безпеки повинні бути:

- захист прав банківських установ, їх структурних підрозділів та співробітників;
- збереження й ефективне використання фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів;
- підвищення конкурентоспроможності та зростання прибутковості за рахунок забезпечення якості банківських послуг і безпеки для клієнтської бази.

Завданнями системи фінансової безпеки мають бути:

- своєчасне виявлення та ліквідація загроз, чинників й умов, що спричиняють фінансовий, матеріальний і моральний збиток банківській системі;
- віднесення інформації до категорії обмеженого доступу;
- створення механізму й умов оперативного реагування на загрози безпеці та появу негативних тенденцій у функціонуванні банківської системи;
- створення умов для максимального можливого відшкодування й локалізації збитків, що отримані на підставі неправомірних дій фізичних та юридичних осіб, для послаблення негативного впливу порушень безпеки на досягнення стратегічних цілей.

Слід зазначити, що банківська система є складною, ієрархічною, динамічною, керованою системою, яка здатна до саморозвитку. За способом взаємодії із зовнішнім середовищем – це відкрита система, яка функціонує в умовах невизначеності (відсутності детермінованості), тому фінансова безпека банків визначається рівнем фінансової безпеки всіх підсистем, які входять до її складу.

Це не суперечить методології системного аналізу, яка дозволяє відображати параметри аналізованої системи через параметри її складових з метою одержання комплексної логічної моделі. Однак слід урахувувати, що при цьому система матиме низку додаткових властивостей, які не характерні жодній із складових такої системи.

Треба відмітити, що комплексний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки банківської системи повинен відповідати таким вимогам:

- оцінювати, з одного боку, можливості протистояти банківським кризам, а з іншого, – можливості розвитку, розширення діяльності;
- оцінювати безпеку банківської системи, проектуючи її розвиток на економіку регіону;
- проводити регулярний моніторинг стану безпеки банківської системи на підставі системи показників.

Склад показників для аналізу фінансової безпеки банківської системи має включати індикатори, що визначають організацію грошово-кредитного регулювання, правового регулювання банківської діяльності, ефективності та достатності банківського нагляду.

Система фінансової безпеки повинна мати певну оцінку ефективності для її позитивного впливу на фінансову стійкість банківської системи. Для цього доцільно обрати систему індикаторів оцінки та визначити інтегральний показник фінансової безпеки. Оскільки властивості фінансової безпеки характеризуються сукупністю ознак, то при впорядкуванні одиниць сукупності виникає необхідність агрегування всіх ознак множини в одну інтегральну оцінку.

Інтегральний показник з такими властивостями відіграє роль умовного експерта, бо він за незмінними правилами та в єдиний спосіб відображає зведену оцінку діяльності банківської системи за основними показниками: дохідності, ліквідності, достатності капіталу й темпів зростання капіталу. Для поглибленого дослідження запропонованої категорії фінансової безпеки надалі передбачається використання показників саме такого змісту. З метою інтеграції багатьох властивостей реальних об'єктів в один інтегральний показник звернемося до теорії надійності [3, с.140–150].

Методика містить такі етапи конструювання інтегральної оцінки фінансової безпеки: формування множини індикаторів; визначення характеристичних (оптимальних, порогових і граничних) значень індикаторів; нормалізація індикаторів; визначення вагових коефіцієнтів; розрахунок інтегрального індексу (рис. 1).

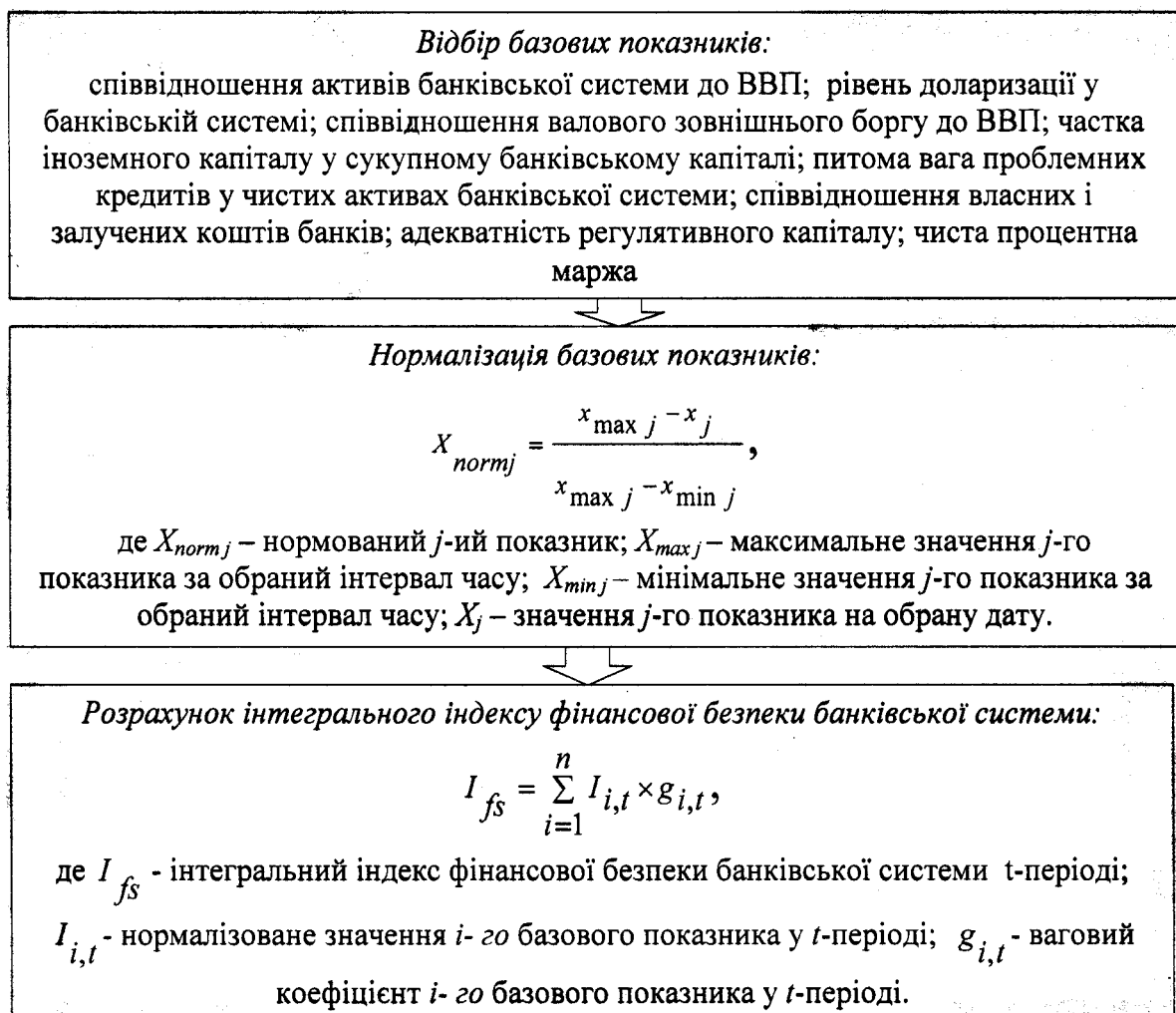

Рис. 1. Алгоритм розрахунку інтегрального індексу фінансової безпеки банківської системи
Джерело: авторська розробка.

Урахування в розрахунку індексу фінансової безпеки показників, які характеризують капітальну базу, рівень залучення коштів, питомої ваги проблемних кредитів пов'язано із сучасними тенденціями функціонування банківської системи. Представлені характеристики (за умови їх незбігу з рекомендованим рівнем) доцільно розглядати як загрози, які виникають у період невизначеності функціонування банківської системи.

Цей індекс дорівнює 1 тоді, коли всі $I_{i,t}$ набувають “найкращих”, або оптимальних, значень, і 0 тоді, коли всі показники “найгірші”.

Вимоги до $I_{i,t}$ та $g_{i,t}$:

усі $I_{i,t}$ задовольняють такі умови:

$$0 \leq I_{i,t} \leq 1, \quad (1)$$

$$\sum_t^i I_{i,t} = 1, \quad (2)$$

Кожен із $g_{i,t}$ є нормалізованим, тобто $0 \leq g_{i,t} \leq 1$, причому $g_{i,t} = 1$ відповідає оптимальному значенню, а $g_{i,t} = 0$ – найгіршому.

Розрахуємо рівень фінансової безпеки банківської системи за період 2005–2011 рр., обравши, на наш погляд, показники, які найбільше характеризують зазначену ситуацію (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка індексу фінансової безпеки банківської системи за період 2005–2011 рр., станом на кінець періоду (розраховано автором)

Показники	Роки						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Співвідношення активів банківської системи до ВВП	0,480	0,625	0,832	0,977	0,964	0,891	0,461
Рівень доларизації в банківській системі	0,236	0,270	0,229	0,307	0,347	0,327	0,415
Співвідношення валового зовнішнього боргу до ВВП	0,459	0,506	0,560	0,559	0,591	0,620	0,778
Частка іноземного капіталу в сукупному банківському капіталі	0,195	0,276	0,350	0,367	0,358	0,406	0,419
Питома вага проблемних кредитів у чистих активах банківської системи	0,016	0,013	0,011	0,019	0,079	0,090	0,075
Співвідношення власних і залучених коштів банків	0,190	0,233	0,253	0,334	0,354	0,171	0,173
Адекватність регулятивного капіталу	0,149	0,142	0,139	0,140	0,181	0,208	0,189
Чиста процентна маржа	0,049	0,053	0,050	0,053	0,062	0,057	0,053
Інтегральний індекс фінансової безпеки банківської системи	1,529	0,807	0,838	0,747	0,407	1,102	0,861

Як свідчать розрахунки інтегрального індексу фінансової безпеки банківської системи, наведені в табл. 2, найбільш піковою втратою рівня фінансової безпеки виявився

2009 рік (під час розгортання кризи). При цьому слід зазначити, що 2011 рік відзначався поступовим зниженням рівня фінансової безпеки, що зумовлено накопиченням валового зовнішнього боргу, збільшенням обсягів іноземного капіталу в банківській системі, зменшенням достатнього розміру рівня капітальної бази, які в розрізі проведеного дослідження виступають загрозами для забезпечення фінансово стійкого розвитку банківської системи.

Висновки. Таким чином, фінансова безпека банківської системи передбачає розробку комплексу заходів щодо протидії негативному впливу потенційних загроз на процес забезпечення фінансової стійкості та стабільного функціонування банківської системи й кожного окремого банку.

У цьому контексті набуває актуальності проблема виміру фінансової безпеки банків, тому що від адекватної оцінки наявного рівня фінансової безпеки залежить повнота, результативність і своєчасність прийняття управлінських рішень стосовно нейтралізації дії негативних чинників на фінансову стійкість банківської системи.

В умовах фінансової глобалізації накопичення та зростання ризиків значно ускладнили діяльність фінансових регуляторів, визначили перед ними нові завдання, що потребують міжнародної кооперації у сфері нагляду за банківськими та іншими фінансовими інституціями.

Банківська система, яка більшою мірою, ніж інші сектори фінансового ринку, пов'язана із загрозою виникнення системних ризиків, потребує перегляду підходів до регулювання та нагляду за ризиками, що виникають у процесі технології надання фінансових послуг. При цьому слід посилювати не тільки регуляторний вплив з боку держави, а й використовувати ринково-орієнтовані методи управління та контролю ризиків діяльності банківських інститутів, зокрема, визначення структурних елементів і моніторингу рівня фінансової безпеки банківської системи, що, у свою чергу, впливає на реалізацію стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку держави.

1. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія / О. І. Барановський ; Ін-т екон. прогнозування. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
3. Васильченко З. М. Структурні диспропорції у розвитку банківської системи України / З. М. Васильченко // Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 140–150.
4. Вікіпедія [Електронний ресурс]: вільна енциклопедія. – Режим доступу : <http://www.google.ru/#hl=ru&newwindow=1&output=search&client=psy-ab&q=>
5. Єрмошенко М. М. Економічна та соціальна політика. Економічна безпека України: проблеми та перспективи : матеріали круглого столу [Електронний ресурс] / М. М. Єрмошенко // Основні засади підвищення фінансової безпеки держави. – Режим доступу : // <http://www.niss.gov.ua/book/journal/ekon.htm#b2>.
6. Енциклопедія банківської справи України / ред. В. С. Стельмах ; Нац. банк України, Ін-т незалежних експертів. – К. : Молодь, Ін Юре, 2001. – 680 с.
7. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності : навч. посіб. / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ, 2002. – 190 с.
8. Коваленко В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи : монографія / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
9. Коваленко В. В. Іноземний капітал і фінансова безпека банківської системи України / В. В. Коваленко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : УАБС НБУ, 2006. – Т. 16. – С. 43–53.
10. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджена наказом Міністерства економіки України від 20 березня 2007 р. за № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.
11. Основы банковской деятельности / [под ред. К. Р. Тагирбекова]. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 720 с.
12. Основы экономической безопасности : учеб. пособ. / под ред. Е. А. Олейникова. – М. : ЗАО “Бизнес-школа “Интел-Синтез”, 1997. – 211 с.
13. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посіб. / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми : Університетська книга, 2007. – 314 с.

14. Фінансовий моніторинг в банку : навч. посіб. / [С. О. Дмитров, В. В. Коваленко, А. В. Єжов, О. М. Бережний] ; за ред. С. О. Дмитрова, В. В. Коваленко. – Суми : ВТД “Університетська книга”, 2008. – 336 с.
15. Шпачук В. Найпоширеніші проблеми в банківській діяльності та першочергові заходи щодо їх вирішення / В. Шпачук // Вісник Національного банку України. – 2002. – № 10. – С. 45–46.
16. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы / В. П. Ярочкин. – [2-е изд.]. – М. : Ось-89, 1998. – 192 с.

УДК 330.566

ББК 65.27+65.9 (4 Укр)–86

Ткачук І.Г., Мельничук Ю.М.

ДОХОДИ СТРАХОВИКА ТА СТРАХУВАЛЬНИКА В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНOSTІ ЇХ ІНТЕРЕСІВ

Уманська філія
Європейського університету,
20300, м. Умань, Черкаська область,
вул. Шевченка, 15-а,
тел.: 0474459018, 52754,
тел./факс: 0474453024

Анотація. У статті наведені основні результати збалансування інтересів страховика та страхувальника щодо програм довгострокового страхування життя. Досліджені та виявлені чинники впливу на вартість страхування життя, передумови вибору страхової послуги.

Ключові слова: страхування життя, страхові компанії, страховик, страхувальник, страхова послуга.

Annotation. In the article basic results of balance of interests of insurer and insures in relation to the programs of long-term life-insurance are represented. It is investigational and it is found out the factors of influence on the cost of life-insurance, pre-condition of choice of insurance favor.

Key words: life-insurances, insurance companies, insurer, insures, insurance favor.

Вступ. Страхування життя дає змогу забезпечити щоденний захист людини як сьогодні, так і в майбутньому. Це приводить до виникнення двох ефектів – у держави з’являються додаткові довгострокові кошти, які забезпечують фінансування інвестиційних проектів, що сприяє подальшому розвитку економіки країни; громадяни отримують страховий захист, накопичення на майбутні періоди, а відтак – захист інтересів людини.

Головними перешкодами й проблемами розвитку страхування життя є нестабільна соціально-економічна ситуація на сучасному етапі й особливість культурно-історичних традицій українського суспільства. Тому навіть при суттєвих змінах у законодавчій базі ринок страхування життя займає досить слабе місце в економіці та потребує змін, а саме: посилення правових та економічних механізмів захисту інтересів страхувальника й стимулювання населення і роботодавців до укладання договорів; удосконалення інвестиційно-кредитного законодавства, напрямів та сфер діяльності страховика зі страхування життя, створення засад для об’єднання страхової й пенсійної систем в Україні, збалансування інтересів страховика та страхувальника.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретичних і практичних засад страхування життя, розроблення наукових підходів до визначення оптимального рівня вартості страхування життя в контексті збалансованості інтересів страховика та страхувальника на ринку страхування життя.